

महाराष्ट्र विधानसभा

पहिले अधिवेशन, २०२१

तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

बुधवार, दिनांक १० मार्च, २०२१ / माघ १२, १९४२ (शके)

(१) मुख्यमंत्री	}	यांचे प्रभारी विभाग
(२) उद्योग, खनिकर्म, मराठी भाषा मंत्री		
(३) कामगार, राज्य उत्पादन शुल्क मंत्री		
(४) ऊर्जा मंत्री		
(५) इतर मागास बहुजन कल्याण, खार जमिनी विकास, आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन मंत्री		
(६) आदिवासी विकास मंत्री		
(७) सहकार, पणन मंत्री		
(८) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य मंत्री		

प्रश्नांची एकूण संख्या - ३२

मांजरा, निम्न तेरणा व तावरजा (ता.औसा, जि.लातूर) या प्रकल्पांच्या पाणीपुरवठा योजना सौर ऊर्जेवर राबविण्याबाबत

(१) * २४११४ श्री.अभिमन्यु पवार (औसा) : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मांजरा, निम्न तेरणा व तावरजा (ता.औसा, जि.लातूर) इत्यादी मोठ्या प्रकल्पांतून गावांना पाणीपुरवठा करणाऱ्या योजनांची वीज देयके थकीत असल्याने वीज वितरण कंपनीने विद्युत पंपाचा वीज पुरवठा बंद केल्याने उक्त पाणीपुरवठा योजना बंद झाल्या आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर पाणीपुरवठा योजना कायमस्वरूपी सुरु राहण्यासाठी तसेच वीज देयकाचा प्रश्न कायमस्वरूपी सोडवण्यासाठी सौर ऊर्जा प्रकल्प उभारून सदर योजना सौर ऊर्जेवर कार्यान्वित करण्याची मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी पालकमंत्री, लातूर, जिल्हाधिकारी, लातूर, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद लातूर यांच्याकडे दिनांक २५ जानेवारी, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास जिल्हा वार्षिक योजना समितीच्या आढावा बैठकीत केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त जिल्ह्यात या मोठ्या प्रकल्पांतून किती पाणीपुरवठा योजना राबविण्यात येत आहेत व सदरील योजना पूर्णपणे सौर ऊर्जेवर राबविण्यासाठी किती निधीची आवश्यकता आहे तसेच निधी मंजूरीबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) मांजरा, निम्न तेरणा व तावरजा (ता.औसा, जि.लातूर) गावांना पाणीपुरवठा करणाऱ्या योजनांतील प्रकल्पांच्या वीज देयकांची मोठ्या प्रमाणात थकबाकी असल्यामुळे मांजरा प्रकल्पावरील पाणीपुरवठा योजनेचा वीज पुरवठा नोटीस देऊनही थकबाकी न भरल्याने दिनांक २२.०२.२०२१ रोजी खंडीत करण्यात आला होता. तथापि, दिनांक ०१.०३.२०२१ रोजी अंशतः देयक भरल्याने वीजपुरवठा पूर्ववत सुरु करण्यात आला.

तावरजा, ता.औसा, जिल्हा लातूर प्रकल्पाकरिता मुख्याधिकारी, निलंगा यांना दिनांक १३.०१.२०२१ रोजी वीज पुरवठा खंडीत करण्याबाबत नोटीस देण्यात आली. सदर ग्राहकाने दिनांक ०१.०३.२०२१ रोजी अंशतः देयक भरल्यामुळे वीज पुरवठा खंडीत करण्यात आलेला नाही.

निम्न तेरणा प्रकल्पाकरिता मुख्याधिकारी, निलंगा यांना दिनांक १३.०१.२०२१ रोजी वीज पुरवठा खंडीत करण्याची नोटीस देण्यात आली. सदर ग्राहकाने दिनांक २३.०२.२०२१ रोजी अंशतः वीज देयक भरल्यामुळे वीज पुरवठा खंडीत करण्यात आलेला नाही.

निम्न तेरणा, ता. औसा, जि. लातूर प्रकल्पाकरिता मुख्याधिकारी, जिल्हा परिषद, लातूर यांना दिनांक १३.०१.२०२१ रोजी वीज पुरवठा खंडीत करण्याची

नोटीस देण्यात आली. तथापि, सदर ग्राहकाने थकबाकी न भरल्यामुळे दिनांक ०१.०३.२०२१ रोजी पुरवठा खंडीत करण्यात आला आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) सदर बाब जिल्हा नियोजन समिती, लातूर यांच्या विचाराधीन आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात उद्योग उभारणीसाठी पायाभूत सुविधा
उपलब्ध करून देण्याबाबत**

(२) * २२४९२ श्री.सदा सरवणकर (माहिम), श्री.दिपक चव्हाण (फलटण), श्री.अनिल पाटील (अमळनेर), श्री.धर्मरावबाबा आत्राम (अहेरी), श्री.नितीन अर्जुन (ए.टी.) पवार (कळवण), श्री.सुनिल भुसारा (विक्रमगड), श्री.दौलत दरोडा (शहापूर), श्री.दिलीप मोहिते-पाटील (खेड आळंदी), श्री.अशोक पवार (शिरूर), श्री.चेतन तुपे (हडपसर), श्री.बाळासाहेब आजबे (आष्टी), श्री.बबनराव शिंदे (माढा), श्री.यशवंत माने (मोहोळ), श्री.शेखर निकम (चिपळूण), श्री.राजेश नरसिंगराव पाटील (चंदगड), श्रीमती सुमन पाटील (तासगाव - कवठेमहांकाळ), श्री.रोहित पवार (कर्जत जामखेड), श्री.प्रताप सरनाईक (ओवळा माजिवडा) : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) उद्योग विभागाच्या वतीने २५ भारतीय कंपन्यांशी मा.मुख्यमंत्री व उद्योग मंत्री यांच्या प्रमुख उपस्थितीत सुमारे ६१ हजार कोटी रुपयांचे सामंजस्य करार मुंबईतील सहयाद्री शासकीय अतिथीगृह येथे दिनांक २१ डिसेंबर, २०२० रोजी वा त्यासुमारास करण्यात आले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, कोविड-१९ चे संकट असतानाही राज्याच्या उद्योग विभागाने कमी कालावधीत सुमारे २ लाख कोटी रुपयांचे उद्दीष्ट पूर्ण केले असून या योजनेद्वारे २ लाख ५४ हजार बेरोजगारांना रोजगार उपलब्ध होणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मॅग्नेटिक महाराष्ट्र २.० अंतर्गत उद्योग कराराचा हा तिसरा टप्पा असून विशेष बाब म्हणजे करार करण्यात आलेल्या सर्व कंपन्या ह्या भारतातील आहेत, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, सदरहू उद्योगांना उद्योग उभारणीसाठी जमीन, पाणी, रस्ते पायाभूत इ. सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यांत येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुभाष देसाई : (१) होय,

सदरचे सामंजस्य करार दिनांक २२ डिसेंबर, २०२० रोजी करण्यात आले आहेत.

(२) होय.

(३) होय.

(४) महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाच्या अखत्यारितील उद्योग क्षेत्रांमध्ये गुंतवणूकदारांना विकसित भूखंड वाटप करण्यात येतात, तसेच जमीन, पाणी, वीज, रस्ते इत्यादी पायाभूत सुविधा पुरविण्यात येतात. पायाभूत सुविधा उपलब्ध असलेल्या विकसित भूखंडाचे उद्योगांना वाटप करण्यात येते.

मॅग्नेटिक महाराष्ट्र २.० च्या तिसऱ्या टप्प्यातील २५ प्रकल्पांपैकी ७ प्रकल्पांना भूखंड वाटप करण्यात आले असून त्यापैकी ६ प्रकल्पांना जमिनीचा ताबा देण्यात आला आहे. अन्य प्रकल्प जमीन वाटपाच्या विविध टप्प्यांवर आहेत.

(५) लागू नाही.

घाटघर (जि.अहमदनगर) येथील उदंचन प्रकल्पाकरिता संपादित केलेल्या जमिनीचा मोबदला शेतकऱ्यांना मिळण्याबाबत

(३) * २५०६२ श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी) : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) घाटघर उदंचन प्रकल्पाकरिता (जि.अहमदनगर) शेतकऱ्यांच्या जमिनी तसेच घरे संपादित करण्यात आली असून, याबाबतचा मोबदला अद्यापही शेतकऱ्यांना मिळाला नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, वरिष्ठ स्तर न्यायालयाने शेतकऱ्यांच्या बाजूने निकाल दिलेला असूनही मोबदला देण्यास विलंब करण्यात येत असून वरिष्ठ स्तर न्यायालयाच्या निकालासंदर्भात शासनाने मा.उच्च न्यायालयात अपील केल्याने शेतकऱ्यांमध्ये नाराजीची भावना निर्माण झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी चौकशी करून जमीन संपादनाचा मोबदला शेतकऱ्यांना तात्काळ मिळण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. जयंत पाटील : (१) हे खरे नाही.

- (२) सदर प्रकल्पासाठी संपादित जमिनीचा मोबदला संबंधित शेतकऱ्यांना अदा करण्यात आलेला आहे. परंतु सदर मोबदला मान्य नसल्याने संबंधित शेतकऱ्यांनी भूसंपादन कलम-१८ अन्वये मा.दिवाणी न्यायालय, संगमनेर येथे दावा दाखल केलेला होता. सदर भूसंपादन प्रकरणी मा.दिवाणी न्यायालय, वरिष्ठ स्तर, संगमनेर यांनी दि. २७/०२/२०१२ रोजी निकाल दिलेला आहे व त्यानुसार दिलेल्या निकालान्वये वाढीव रकमेचा मोबदला दि. ३१/१२/२०१४ पर्यंत परिगणित करून रु. ५,१३,५५,३८५/- इतक्या रकमेचा धनाकर्ष २० मार्च २०१७ रोजी मा. न्यायालयात जमा करण्यात आलेला आहे. मा.दिवाणी न्यायालय, संगमनेर यांच्या दि. २७/०२/२०१२ च्या आदेशा विरोधात मा.उच्च न्यायालय, औरंगाबाद खंडपीठ येथे महसूल विभागामार्फत दावा दाखल करण्यात आलेला आहे. न्यायालयाने दिलेला निवाडा शासनास मान्य नसल्याने महसूल विभागाने मा.उच्च न्यायालय औरंगाबाद खंडपीठ येथे अपील केले आहे. सदर अपील मागे घ्यावे अशी शेतकऱ्यांची मागणी आहे. शासनाने मा.उच्च न्यायालयात अपील केल्यामुळे शेतकऱ्यांमध्ये असंतोष आहे.
- (३) मा.उच्च न्यायालयाच्या निर्णयानुसार पुढील कार्यवाही करणेत येईल.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

निंबोणी (ता.मंगळवेढा, जि.सोलापूर) येथील महावितरण कंपनीच्या सौर ऊर्जा उपकेंद्राला आग लागून झालेले नुकसान

(४) * २५५३५ श्री.सुभाष देशमुख (सोलापूर दक्षिण) : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) निंबोणी (ता.मंगळवेढा, जि.सोलापूर) येथील महावितरण कंपनीच्या ३३ के.व्ही. सौर ऊर्जा उपकेंद्राला आग लागून कोट्यवधी रुपयांचे नुकसान झाल्याचे माहे नोव्हेंबर, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले,

(३) सदर सौर ऊर्जा प्रकल्प पुन्हा कार्यान्वित करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) मुख्यमंत्री सौर कृषी वाहिनी योजनेतर्गत महावितरण कंपनीच्या ता.मंगळवेढा, जि. सोलापूर येथील ३३/११ केव्ही निंबोणी उपकेंद्र येथे ०.६५७२ मे.वॅ. इतक्या क्षमतेचा सौर उर्जा प्रकल्प एनर्जी इफिसिएन्सी सर्विसेस लिमिटेड (ई.ई.एस.एल.) मार्फत दि.१७.०८.२०२० रोजी आस्थापित करण्यात आला आहे. सदर सौर उर्जा प्रकल्प उभारणीसाठी ई.ई.एस.एल. ने मे. राजस्थान इलेक्ट्रॉनिक्स अँड इन्स्ट्रुमेंट लि. जयपुर, राजस्थान (आर.ई.आय.एल.) या कंपनीची नेमणूक केली आहे. प्रकल्प कार्यान्वित झाल्यानंतर आर.ई.आय.एल. कंपनीने उपकेंद्राच्या स्विच यार्ड लगत साठवून ठेवलेल्या त्यांच्या मालकीच्या उरलेल्या सौर ऊर्जा पॅनल व प्लायवूड इ. साहित्याला दि. १६.११.२०२० रोजी आग लागली होती.

(२) उक्त प्रकरणी महावितरणने चौकशी केली असता असे निदर्शनास आले की, सदर अपघात स्थळावरून जात असलेल्या ११ केव्ही नंदेश्वर वाहिनीच्या रोटरी स्विच लगत स्पार्कमुळे खाली असलेल्या गवताला लागलेली आग पसरून सौर ऊर्जा पॅनल व इतर साहित्याला आग लागली. तथापि, ३३/११ केव्ही निंबोणी उपकेंद्र व सौर ऊर्जा प्रकल्पास कोणतीही हानी झालेली नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**चिखली (जि.बुलढाणा) येथे अनुराधा नागरी सहकारी बँकने
शासकीय निधीचा केलेला अपहार**

(५) * २२०८२ श्रीमती श्वेता महाले (चिखली) : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बुलढाणा जिल्ह्यातील अनुराधा नागरी सहकारी बँक मर्या. चिखली यांच्या सन २००६-२००७ व २००७-२००८ या आर्थिक वर्षातील लेखापरीक्षण अहवालामध्ये ८ लक्ष ५४ हजार रुपये एवढीच कृषी कर्जाची थकबाकी दाखवलेली असताना त्यांना राज्य शासनाकडून ६२ लक्ष व केंद्र शासनाकडून २६२ लक्ष असा एकूण ३ कोटी २४ लक्ष रुपयांचा निधी शासनाने वितरीत केला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अनुराधा नागरी सहकारी बँकने शासनाच्या निधीचा अपहार केल्यानंतर याबाबत तक्रार होऊन आणि चौकशी सुरु झाल्यानंतरही बँकने सहकार्य न केल्याने, वेळेवर माहिती व खोटी कागदपत्रे देऊनही चौकशी ८ ते १० महिने प्रलंबित ठेवली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, अनुराधा नागरी सहकारी बँकने सहकार्य न केल्यामुळे याबाबत नियुक्त केलेल्या चौकशी समितीने कोणत्याही निष्कर्षाशिवाय अहवाल दिला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदर बँकने केंद्र व राज्याची अपहार केलेली रक्कम व्याजासह बँकेकडून वसूल करून दोषींवर कारवाई करावी यासाठी नेमलेल्या चौकशी समितीने निष्कर्षाशिवाय अहवाल दिल्याने सहनिबंधक सहकारी संस्था अमरावती यांना चौकशी अधिकारी नेमून याबाबत पुनःच चौकशी करण्याची मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांनी प्रधान सचिव, सहकार विभाग यांच्याकडे दिनांक १४ डिसेंबर, २०२० रोजी वा त्यासुमारास लेखी निवेदनान्वये केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उक्त निवेदनान्वये शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) अंशतः खरे आहे.

अनुराधा नागरी सहकारी बँक मर्या. चिखलीच्या सन २००७-२००८ च्या लेखापरिक्षण अहवालामध्ये कृषी कर्ज थकबाकीची रक्कम रु. ८ लक्ष ५४ हजार दर्शविण्यात आली आहे. प्रत्यक्षात सदर बँकेला कर्जमाफी योजनेअंतर्गत राज्य शासनाकडून ४५५ सभासदांसाठी रु. ६६.९४ लाख व केंद्र शासनाकडून १२६७ सभासदांसाठी रु. १.६८ कोटी अशा एकूण १७२२ सभासदांसाठी रु. २.३५ कोटी रक्कम प्राप्त एवढी एकूण रक्कम झाली आहे.

(२) नाही.

जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, बुलढाणा यांच्या दिनांक २२.०६.२०२० च्या आदेशाने गठीत चौकशी समितीने दिनांक २५.११.२०२० रोजी अहवाल सादर करून चौकशी ५ महिन्यांत पूर्ण केली आहे.

(३) नाही.

त्रिस्तरीय चौकशी समितीने कर्जमाफीच्या अनुषंगाने बँकेच्या स्तरावर उपलब्ध माहिती व जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था कार्यालयाकडील माहिती दस्तावेजाच्या आधारे सविस्तर चौकशी करून स्वयंस्पष्ट अभिप्रायासह दिनांक २५.११.२०२० रोजी अहवाल जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, बुलढाणा यांचेकडे सादर केला आहे. सदर चौकशी वेळी बँक व्यवस्थापनाने चौकशी समितीला बँकस्तरावर उपलब्ध असलेले कागदपत्र व दस्तऐवज चौकशीकामी पुरवून सहकार्य केले आहे.

(४) होय.

(५) स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांनी प्रधान सचिव, सहकार यांना दिनांक १४.१२.२०२० रोजी दिलेल्या निवेदनाच्या अनुषंगाने विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, अमरावती यांनी दिनांक ०५.०१.२०२१ रोजी चौकशी पथकाची नियुक्ती केली आहे. चौकशीचा अहवाल प्राप्त होताच पुढील उचित कार्यवाही करण्यात येईल.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**हिंगणघाट व समुद्रपूर (जि.वर्धा) तालुक्यातील शेतकरी कृषी पंप
योजनेपासून वंचित असल्याबाबत**

(६) * २४२६३ श्री.समीर कुणावार (हिंगणघाट) : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सन २०१८ मध्ये सुरु करण्यात आलेल्या शेतकरी कृषी पंप योजनेसाठी अनेक शेतकऱ्यांनी पैसे भरून देखील आजतागायत कृषी पंप योजनेपासून संबंधित शेतकरी वंचित असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, हिंगणघाट व समुद्रपूर (जि.वर्धा) तालुक्यात शासनाच्या नियमानुसार १२०२ शेतकऱ्यांनी कृषी पंप वीज जोडणीसाठी पैसे भरून देखील त्यांना कृषी पंप वीज जोडणी अद्यापपर्यंत मिळाली नसल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शेतकऱ्यांच्या शेतातील विहीर, शेततळे अशा विविध स्रोतामार्फत शेतकऱ्यांकडे मुबलक प्रमाणात पाणी उपलब्ध असतांनाही केवळ कृषी पंपांना वीज जोडणी मिळाली नसल्याने शेतकऱ्यांना शेतीकरीता पाणी उपलब्ध होत नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदर शेतकऱ्यांना अद्यापही वीज जोडणी न मिळण्याची कारणे काय आहेत व सदर वीज जोडणी देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली आहे वा करण्यात येत आहे.

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) मार्च, २०१८ अखेर पैसे भरून प्रलंबित असलेल्या कृषीपंप अर्जदारांच्या कृषीपंपांना वीजजोडणी देण्याकरिता उच्चदाब वितरण प्रणाली योजना (HVDS) राबविण्यात येत आहे. माहे फेब्रुवारी, २०२१ अखेर उच्चदाब वितरण प्रणाली या योजनेअंतर्गत १,५८,०२६ इतक्या कृषीपंपांना वीज पुरवठा देण्यात येणार असून त्यापैकी १,०४,०६१ इतक्या कृषीपंपांना वीज पुरवठा करण्यात आला असून उर्वरित कामे प्रगतीपथावर आहेत.

(२), (३) व (४) हिंगणघाट व समुद्रपूर तालुक्यात माहे मार्च २०१८ अखेर पैसे भरून वीज जोडणीकरिता १४०८ इतके अर्जदार प्रलंबित असून त्यापैकी उच्चदाब वितरण प्रणाली योजनेअंतर्गत ७२३ व इतर योजनेअंतर्गत ४०७ अशा एकूण

११३० कृषीपंपांना माहे जानेवारी, २०२१ अखेर वीज पुरवठा करण्यात आलेला आहे व उर्वरित २७८ कृषीपंप अर्जदारांची कामे उच्चदाब वितरण प्रणाली योजनेअंतर्गत (HVDS) अंतर्भूत आहेत.

तसेच दि.०१.०४.२०१८ नंतर पैसे भरून वीज जोडणीकरिता प्रलंबित असणाऱ्या कृषीपंप अर्जदारांसाठी ऊर्जा विभागाद्वारे कृषी पंप वीज जोडणी धोरण २०२० जाहीर करण्यात आलेले आहे. या धोरणांतर्गत जानेवारी, २०२१ अखेर हिंगणघाट विभागामध्ये ८९ व समुद्रपूर विभागामध्ये २४ कृषीपंप वीज जोडण्या देण्यात आल्या आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

वांद्रे (मुंबई) येथील जिल्हा जात प्रमाणपत्र पडताळणी समिती

कार्यालयातील उपायुक्त व संशोधन अधिकारी

यांनी केलेल्या गैरकारभाराबाबत

(७) * २३७८९ अॅड.शहाजीबापू पाटील (सांगोले) : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) जिल्हा जात प्रमाणपत्र पडताळणी समिती, मुंबई उपनगर, वांद्रे या कार्यालयातील उपायुक्त व संशोधन अधिकारी यांचेबाबत जात पडताळणी प्रमाणपत्र देण्यास दिरंगाई, कार्यालयात हजर न राहणे, कार्यालयातील नस्त्यांमध्ये फेरफार करणे इत्यादी बाबी निदर्शनास आल्यामुळे दिनांक ७ जानेवारी, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास त्यांचेवर निलंबनाची कारवाई केली असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी महासंचालक, बार्दी, पुणे यांनी केलेल्या तपासाचेवेळी त्यांना कार्यालयात गैरकारभार आढळून आला आहे तसेच, संशोधन अधिकारी अन्य कर्मचाऱ्यांना गैरवर्तणूक देत असल्याच्या तक्रारी देखील शासनास प्राप्त झाल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच, कार्यालयातील काही अधिकारी व कर्मचाऱ्यांचा दलालांशी संबंध असून त्यांच्याकडून बोगस दाखले व इतर कागदपत्रे तयार करून त्याआधारे जात पडताळणी प्रमाणपत्रे देत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, समितीमधील या दोन प्रमुख अधिकाऱ्यांवरील हे गंभीर आरोप पाहता ते कार्यालयात रुजू झाल्यापासून त्यांनी मंजूर केलेल्या सर्व प्रकरणांची सखोल तपासणी करण्यात येणार आहे काय,

(५) असल्यास, उक्त संपूर्ण प्रकरणाची शासनाने सखोल चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने संबंधित दोषींवर वरिष्ठ अधिकाऱ्यांच्या अध्यक्षेखाली शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. धनंजय मुंडे : (१) हे खरे नाही. सदर अधिकाऱ्यांना निलंबित न करता एकतर्फी कार्यमुक्त केले तदनंतर त्यांची अन्यत्र बदली करण्यात आली आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) व (४) सदर बाबत महासंचालक, बार्टी, पुणे यांना सखोल चौकशी करून सविस्तर अहवाल शासनास सादर करण्याबाबत कळविले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

पुणे शहरात अवैध मद्य निर्मिती, विक्री व वाहतूक होत असल्याबाबत

(८) * २०१३० श्री.भिमराव तापकीर (खडकवासला), श्रीमती मुक्ता टिळक (कसबापेठ) : सन्माननीय राज्य उत्पादन शुल्क मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुणे जिल्ह्यात व शहरांमध्ये विनापरवाना मद्यविक्री सुरु असून, बेकायदेशीरित्या मद्य वाहतूक मोठ्या प्रमाणात होत असल्याने राज्य शासनाचे आर्थिक नुकसान होत असल्याचे माहे जानेवारी, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पुणे शहरातील सिंहगड रोड, वारजे, नऱ्हे, स्वामी नारायण मंदिर समोरील परिसर, नांदेड सिटी समोरील परिसर, चांदणी चौक, सातारा रोड सारख्या भागात मोठ्या गृहनिर्माण संस्था व लोकवस्तीमध्ये दुकाने, ढाबा, रेस्टॉरंट, हॉटेल इ. ठिकाणी विनापरवाना मद्यविक्री होत असून बनावट

मद्यविक्री व बेकायदेशीर मद्य वाहतूक होत असताना राज्य उत्पादन शुल्क विभागाकडून कोणतीही कारवाई होत नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुषंगाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) व (३) राज्य उत्पादन शुल्क विभागाने पुणे शहरात माहे जानेवारी, २०२१ ते दि.२२.२.२०२१ या कालावधीत अवैध मद्य निर्मिती, विक्री / वाहतूक करणाऱ्या संबंधितांविरुद्ध महाराष्ट्र दारुबंदी कायदा, १९४९ अंतर्गत एकूण ५३ गुन्हे नोंदविले आहेत. सदर गुन्हातील ३३ आरोपींना अटक केली असून रु.७.८८ लक्ष इतक्या किंमतीचा मुद्देमाल जप्त करण्यात आला आहे. तसेच, पुणे जिल्ह्यामध्ये माहे जानेवारी, २०२१ ते दि.२२.२.२०२१ या कालावधीत अवैध मद्य निर्मिती, विक्री / वाहतूक करणाऱ्या संबंधितांविरुद्ध महाराष्ट्र दारुबंदी कायदा, १९४९ अंतर्गत एकूण ५०१ गुन्हे नोंदविले आहेत. सदर गुन्हांतील ३२० आरोपींना अटक केली असून एकूण १७ वाहने जप्त करण्यात आली आहेत. सदर कारवाई दरम्यान रु.११४.१३ लक्ष इतक्या किंमतीचा मुद्देमाल जप्त करण्यात आला आहे.

पुणे जिल्ह्यामध्ये अवैध मद्यावर प्रतिबंधात्मक कारवाई करण्यासाठी विशेष भरारी पथकाची निर्मिती करण्यात आली असून त्यामार्फत अवैध मद्याचे गुन्हे नोंदविले जातात. तसेच, यानुषंगाने पोलीस विभागाच्या समन्वयाने सतत कारवाई करण्यात येते.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

भोकरदन (जि.जालना) तालुक्यात अवैध वृक्ष तोड होत असल्याबाबत

(९) * २२८८० श्री.संतोष दानवे (भोकरदन) : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) भोकरदन (जि.जालना) तालुक्यातील पिंपळगाव, रेणुकाई परिसरातील वरुड, रेलगांव, कोसगांव, अवघडराव, सांवगी, मोहळाई, लेहा, शेलुद, जळगांव सपकाळ, कोठा कोळी, करजगांव, कल्याणी, आडगांव, दहिगांव या भागांत गत काही महिन्यांपासून लिंब, बाभूळ, वड, पिंपळ, चंदन, साग, निलगिरी, आंबा, काटशेवरी इ. वृक्षांची अवैध तोड होत असल्याचे माहे जानेवारी, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर प्रकरणी संबंधित वन अधिकाऱ्यांकडे वारंवार तक्रार करून देखील याकडे दुर्लक्ष केले जात असल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, संबंधित शेतकऱ्यांना पैशांचे आमिष दाखवून वनसंपदेला नष्ट करण्याचे काम दलाल करीत आहेत तसेच शेतकऱ्यांनी विरोध केला असता रात्री अपरात्री वृक्षतोड करून चोरीच्या मार्गे लाकुड घेऊन जात आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय निष्पन्न झाले, तदनुषंगाने अवैध वृक्षतोडीस आळा घालण्याच्या दृष्टिने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. उध्दव ठाकरे : (१) व (२) सदर कालावधीत वनक्षेत्रात कुठेही वृक्षतोड आढळून आलेली नाही.

(३), (४) व (५) सदर बाबतीत वन कर्मचारी यांचेकडून नियमित गस्त घालून अवैध वृक्षतोडीवर नियंत्रण ठेवण्यात येते.

फणसपाडा आणि ढेंगणमाळ (ता.शहापूर, जि.ठाणे) येथील आपत्तीग्रस्त शेतकऱ्यांना नुकसान भरपाई मिळण्याबाबत

(१०) * २३०४८ श्री.वैभव नाईक (कुडाळ), डॉ.बालाजी किणीकर (अंबरनाथ) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) फणसपाडा आणि ढेंगणमाळ (ता.शहापूर, जि.ठाणे) या दोन आदिवासी पाडयांवर वीज कोसळून २७ जण गंभीर जखमी झाले असून अनेक घरांना तडे गेल्याने घरांचे मोठ्या प्रमाणात नुकसान झाले असल्याचे दिनांक २१ ऑक्टोबर, २०२० रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) तसेच, परतीच्या पावसाने माहे सप्टेंबर, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान शहापूर तालुक्यातील दोन हजारांहून अधिक हेक्टर भातशेतीचे नुकसान झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने नुकसानीचे पंचनामे करून नुकसानग्रस्तांना भरपाई देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विजय वडेहीवार : (१) होय, हे खरे आहे,

शहापूर तालुक्यातील फणसवाडी येथे दि.२१.१०.२०२० रोजी वीज कोसळून २५ नागरीक व ढेंगणमाळ येथील २ नागरीक जखमी झालेले आहेत. सदर दुर्घटनेत फणसवाडी येथील श्री.भिका भाऊ थोराड यांच्या राहत्या घराचे अंशतः नुकसान झालेले आहे.

(२) अंशतः खरे आहे,

माहे जून ते ऑक्टोबर, २०२० या कालावधीत झालेल्या अतिवृष्टीत, पूर परिस्थितीमुळे शहापूर तालुक्यातील २३९६० शेतकऱ्यांचे १२०३४.६८ हेक्टर क्षेत्राखालील भातशेतीचे नुकसान झालेले आहे.

(३) भातशेतीच्या नुकसानीचे पंचनामे संबंधित तलाठी, ग्रामसेवक आणि कृषी सहायक यांच्यामार्फत करण्यात आले असून, सदर नुकसानीपोटी २२७१६ शेतकऱ्यांना रू.५,६१,४५,०००/- इतक्या रक्कमेचे वाटप पहिल्या टप्प्यात करण्यात आले आहे. तसेच दुसऱ्या टप्प्यात रू.६,०५,९८,०००/- इतक्या रक्कमेचे वाटप करण्याची कार्यवाही सुरू आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**आदिवासी विकास विभागाने निविदा न काढता राज्यातील सहकारी संस्था
व कंपन्यांना निधी वितरीत केल्याबाबत**

(११) * २४१८३ श्री.धर्मरावबाबा आत्राम (अहेरी), श्री.मंगेश चव्हाण (चाळीसगाव), श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आदिवासी विकास विभागाने निविदा न काढता एन.जी.ओ., अन्य सहकारी संस्था व कंपन्यांना २५० कोटी रुपयांची कंत्राटे दिल्याचे माहे सप्टेंबर, २०२० मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरहू निधी केंद्रीय अर्थसहाय्य योजनेतून देण्यात आला असून राज्याच्या आदिवासी विकास विभागाकडून निविदा न काढता संबंधित सहकारी संस्था / कंपन्यांना देण्यात आलेला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, निविदा न काढता निधी वितरीत करणाऱ्या आदिवासी विकास विभागाच्या सचिव व संबंधित सहकारी संस्था / कंपन्यांच्या कामकाजाची उच्चस्तरीय चौकशी करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१) व (२) हे, अंशतः खरे आहे.

केंद्र शासनाने भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद 275(1) अंतर्गत अनुदान, विशेष केंद्रीय सहाय्य व आदिम जमाती विकास कार्यक्रम अंतर्गत योजनांच्या नियोजन व अंमलबजावणी संदर्भात मार्गदर्शक सुचना निश्चित केल्या आहेत. त्यानुसार प्रस्ताव सादर करण्याबाबत प्रकल्प अधिकारी ए.आ.वि.प्रकल्प कार्यालय, शासकीय, अशासकीय / सामाजिक / खाजगी नामवंत संस्था यांना आदिवासी विकास विभागाकडून आवाहन करण्यात येते.

यानुषंगाने सर्व स्तरातून प्राप्त झालेल्या प्रस्तावांची प्राथमिक छाननी करून नाविन्यपूर्ण प्रस्तावांची प्राथमिक निवड करण्यात येते.

सदर प्रस्तावाना अंतिम करण्यासाठी अधिका-यांच्या पॅनेल समोर संबंधित यंत्रणा/संस्थांचे सविस्तर सादरीकरण करण्यात येवून प्रस्ताव मा.मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखालील कार्यकारी समितीची मान्यता घेवून

केंद्र शासनाच्या जन जाती कार्य मंत्रालय, नवी दिल्ली येथील Project Appraisal Committee (PAC) यांची मान्यता घेवून प्रस्तावांना केंद्र शासनामार्फत निधी उपलब्ध करून देण्यात येत असतो. सदर प्रकल्पांची सक्षम प्राधिका-याच्या मान्यतेने शासन निर्णय निर्गमित करून सामंजस्य करार व कार्यादेश देवून अंमलबजावणी करण्यात आली.

(३) व (४) मुद्दे तपासण्यात येत आहेत.

जळगाव जिल्ह्यातील पतसंस्थांबाबत ठेवीदारांनी सहकार आयुक्त, पुणे यांच्याकडे केलेल्या तक्रारी

(१२) * २२३९५ श्री.मंगेश चव्हाण (चाळीसगाव), श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व) : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) जळगाव जिल्ह्यातील १२ पतसंस्थांबाबत सहकार आयुक्त, पुणे यांच्याकडे संबंधित संस्थांच्या ठेवीदारांनी तक्रार केली असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर तक्रारीच्या अनुषंगाने सहकार आयुक्तांनी जिल्ह्यातील प्रमुख १५ सहकारी पतसंस्थांची चौकशी तसेच संबंधित पत संस्थांवर कारवाई करण्याचे आदेश माहे जुलै, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान जिल्हा उप निबंधक यांना दिले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, तक्रारदारांनी पतसंस्थांमध्ये होणारे गैरव्यवहार, फसवणूक, मनमानी कारभार, ठेवीदारांची रक्कम परत न मिळणे, कर्मचारी यांना कामावरून कमी करणे व त्यांच्या बदल्यांविषयी तक्रारी केलेल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले आहे, तदनुषंगाने संबंधित पतसंस्थांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) अंशतः खरे आहे.

जळगाव जिल्ह्यातील अडचणीतील पतसंस्थांच्या ठेवीदारांनी सहकार आयुक्त व निबंधक, पुणे, विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, नाशिक तसेच जिल्हाधिकारी कार्यालय, जळगाव व पोलीस प्रशासनाकडे तक्रारी केल्या आहेत.

(२) नाही.

तथापि, जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था जळगाव यांचे कार्यालयास पत संस्थांबाबत प्राप्त झालेल्या तक्रार अर्जातील मुद्द्यांबाबत अधिनियमातील तरतूदीनुसार संबंधित सहाय्यक निबंधक / उपनिबंधक यांचे स्तरावरून कार्यवाही करण्यात येते.

(३) अंशतः खरे आहे.

पतसंस्थांच्या कामकाजाबाबत, ठेवी परत मिळणेबाबत तसेच संस्थेच्या गैरव्यवहाराबाबत जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, जळगाव कार्यालयाकडे तक्रारी प्राप्त झाल्या आहेत.

(४) जळगाव जिल्ह्यातील २२ पत संस्थांमधील संचालक व कर्मचारी अशा एकूण २५१ व्यक्तींवर कलम ८८ अन्वये रु. २४० कोटी एवढ्या रकमेची जबाबदारी निश्चित केली आहे. त्यापैकी रु. २१ कोटी एवढ्या रकमेची वसूली झाली आहे.

चाचणी लेखापरीक्षणात गंभीर दोष आढळून आलेल्या २३ पत संस्थांमधील संचालक व कर्मचारी अशा एकूण ५०५ व्यक्तींवर संबंधित पोलीस स्टेशनमध्ये गुन्हे दाखल करण्यात आले आहेत.

जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था जळगाव यांनी दि. १९.०१.२०२१ रोजी ठेवींबाबत तक्रारी असलेल्या व अवसायनात असलेल्या अशा एकूण २६ पत संस्थांची आढावा बैठक घेतली आहे. सदर बैठकीमध्ये जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था जळगाव यांनी संबंधित पतसंस्थांतील कर्जदारांच्या मालमत्ता जप्ती व विक्रीतून प्राप्त रकमेतून ठेवीदारांच्या ठेवी परत करण्याचे संबंधित संस्थांना निर्देश दिले आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**गोठेघर (ता.शहापूर, जि.ठाणे) येथील आदिवासी आश्रमशाळेतील
मुख्याध्यापकांच्या मनमानी कारभाराची चौकशी करणेबाबत**

(१३) * २४६४४ श्री.दौलत दरोडा (शहापूर) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गोठेघर (ता.शहापूर, जि.ठाणे) येथील आदिवासी आश्रमशाळेतील मुख्याध्यापकांची निष्काळजी वृत्ती व मनमानी कारभारामुळे शाळेत शिक्षण घेत असलेल्या विद्यार्थ्यांना आवश्यक सोयी-सुविधा उपलब्ध होत नसल्याची बाब दिनांक १९ जानेवारी, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त आश्रमशाळेचे कुंपण तुटलेल्या अवस्थेत असल्याने विद्यार्थी भातसा नदीच्या पात्रात स्नान करण्याकरिता जात असल्यामुळे तेथे अपघात होण्याची शक्यता असतांनाही याकडे मुख्याध्यापक जाणीवपूर्वक दुर्लक्ष करित आहेत, तसेच विद्यार्थ्यांची प्रकृती बिघडल्यास विद्यार्थ्यांना मुख्याध्यापकांच्या परवानगी शिवाय रुग्णालयात नेता येत नसल्याने विद्यार्थ्यांच्या आरोग्याबाबत अनेक तक्रारी प्राप्त झाल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, संबंधित मुख्याध्यापकांची वरिष्ठ अधिकाऱ्यांकडून चौकशी करण्याबाबत जनतेकडून वारंवार मागणी होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदर आदिवासी आश्रमशाळेतील विद्यार्थ्यांच्या सोयी-सुविधांकडे जाणीवपूर्वक दुर्लक्ष करणाऱ्या मुख्याध्यापकांची चौकशी करून कारवाई करण्याच्या दृष्टीने शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१), (२), (३) सन २०१७ मध्ये गोठेघर आश्रमशाळेमध्ये सोयी-सुविधांबाबत काही त्रुटी होत्या. तसेच काही विद्यार्थी आंगोळीसाठी नदीवर जात असल्याची बाब निदर्शनास आली होती. मात्र आता ही आश्रमशाळा सुविधायुक्त सुसज्ज इमारतीत आहे. फेब्रुवारी, २०२१ मध्ये अधिकाऱ्यांनी केलेल्या पाहणीत सुविधांमध्ये सुधारणा करण्यात आल्याचे दिसून आले आहे.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**उमरेड-पवनी-करांडला (जि.भंडारा) अभयारण्यात
वाघांचे होत असलेले मृत्यु**

(१४) * २१००० श्री.चंद्रकांत (दादा) पाटील (कोथरुड), श्री.राजेंद्र पाटणी (कारंजा), श्रीमती माधुरी मिसाळ (पर्वती), श्री.सुनील राणे (बोरीवली), श्री.योगेश सागर (चारकोप) : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) उमरेड-पवनी-करांडला (जि.भंडारा) अभयारण्यात मागील दोन वर्षांपासून १२ वाघांचे मृत्यू झाले असून वाघ बेपत्ता होण्याच्या अनेक घटना घडत असल्याचे माहे जानेवारी, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, वरिष्ठ अधिकाऱ्यांकडून उक्त प्रकरणाची चौकशी करून अहवाल सादर करावा असे निदेश मा.मुख्यमंत्री यांनी दिले आहेत हे ही खरे आहे काय ,
- (३) असल्यास, वरिष्ठ अधिकाऱ्यांकडून अहवाल सादर करण्यात आला आहे काय, अहवालाच्या अनुषंगाने शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) तसेच वाघांचे होत असलेले मृत्यु रोखण्यासाठी व त्यांचे संवर्धन करण्याच्या दृष्टीने शासनाने कोणती उपाययोजना वा कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री. उध्दव ठाकरे : (१) हे खरे नाही.

सन २०१८ ते सन २०२० या कालावधी ३ प्रौढ वाघांचा मृत्यु विषबाधेने, २ वाघांचा मृत्यु आपापसातील झालेल्या झुंझीमुळे तसेच ३ छाव्यांचा मृत्यु हा विषबाधेने झाला आहे.

(२) व (३) अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव) पूर्व यांनी विषबाधेने मृत्युमुखी पडलेल्या वाघांच्या प्रकरणी चौकशी करून अहवाल सादर करण्यास्तव प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांनी निर्देश दिले होते. त्यानुसार अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), पूर्व, नागपूर यांनी चौकशी करून आपला अहवाल प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांना सादर केला आहे.

सदर अहवालातील शिफारशीनुसार क्षेत्रीय स्तरावर कार्यवाही सुरु आहे.

(४) राज्यात वाघांचा व बिबट्यांच्या संरक्षणार्थ राष्ट्रीय व्याघ्र संवर्धन प्रतिष्ठान (NTCA) यांचेकडून प्राप्त मार्गदर्शक सूचनांच्या अनुषंगाने क्षेत्रीयस्तरावर खालीलप्रमाणे उपाययोजना करण्यात येत आहेत :-

- पेंच व्याघ्र प्रकल्प, मेळघाट व्याघ्र प्रकल्प, ताडोबा-अंधारी व्याघ्र प्रकल्प, नवेगाव-नागझिरा व्याघ्र प्रकल्प येथे विशेष व्याघ्र संरक्षण दल तयार करण्यात आलेले आहेत.
- वन्यप्राण्यांचा मृत्यु, अवैध शिकारी याबाबत नागरिकांकडून वन विभागाला तात्काळ माहिती देता यावी याकरिता २४ तास कार्यरत १९२६ या कॉल सेंटर ची स्थापना करण्यात आलेली आहे.
- वाघांच्या हालचालीचा मागोवा घेण्याकरिता, त्यांचे जाणे येण्याच्या संभावित मार्गावर, रस्त्यावर, पाणस्थळाजवळ नियमितपणे कॅमेरा ट्रॅप लावण्यात येतात.
- जंगलात आवश्यक त्या ठिकाणी संरक्षण मनोरे, संरक्षण कुट्या व तपासणी नाके उभारले आहे.
- शिकाऱ्यांबाबत गोपनियरित्या माहिती संकलित करण्यात येते. खबऱ्याला बक्षिस देण्यासाठी गुप्त सेवा निधीची तरतूद केलेली आहे.
- सर्व व्याघ्र प्रकल्प क्षेत्रात वायरलेस यंत्रणा कार्यान्वित आहेत. तात्काळ संपर्काकरिता वाहनांवर वायरलेस संच बसविण्यात आलेले आहेत. क्षेत्रिय कर्मचारी व अधिकारी यांना वॉकी टॉकी संच पुरविण्यात आलेले आहेत.
- श्वान पथक ठेवण्यात आले असून त्यांच्याद्वारे संशयास्पद ठिकाणी वन्यप्राण्यांचे अवयवांचा अवैध व्यापार, वाहतुक यांचा शोध घेण्यात येतो.
- जिल्हा व्याघ्र कक्ष समन्वय समिती अंतर्गत विद्युत प्रवाहाद्वारे होणा-या शिकारीच्या घटनांवर संनियंत्रण ठेवण्यात येते व वनक्षेत्रातून गेलेल्या विद्युतलाईनवर गस्त करण्यात येते.
- अपघाती मृत्युला आळा घालण्यासाठी वाहतुकीच्या रस्त्यावर सार्वजनिक बांधकाम विभागामार्फत गतीरोधक व विविध ठिकाणी वेग मर्यादा पालन करण्याच्या सूचना फलक लावण्यात आलेले आहे.
- स्थानिक क्षेत्रीय कर्मचारी व अधिकारी, फिरते पथक, संरक्षण पथक यांचेमार्फत क्षेत्रात नियमित गस्त करण्यात येते.
- लोकांनी जंगलात जाऊ नये व मानव-वन्यजीव संघर्ष होऊ नये म्हणून उपलब्धतेनुसार गावकऱ्यांना निस्तार दरावर फाटे, बांबू व सरपण उपलब्ध करून देण्यात येते.

• ग्रामस्थांचे वनावरील अवलंबत्व कमी व्हावे व मानव वन्यजीव संघर्षाला आळा बसावा म्हणून वनालगतच्या गावातील कुटुंबाना डॉ.श्यामाप्रसाद मुखर्जी जन वन विकास योजनेतर्गत एलपीजी गॅस पुरवठा करण्यात येतो.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

पनवेल (जि.रायगड) शहरी भागातील वीज पुरवठा करणाऱ्या वीज वाहिन्यांचे भूमिगत वाहिन्यांमध्ये रूपांतर करण्याबाबत

(१५) * २४६४० श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.समीर कुणावार (हिंणघाट), श्री.महेश बालदी (उरण), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम) : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पनवेल (ता.पनवेल, जि.रायगड) शहरी भागातील वीज पुरवठा करणाऱ्या वीज वाहिन्या भूमिगत करण्याची मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी ऊर्जा मंत्री यांच्याकडे माहे फेब्रुवारी २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान लेखी निवेदनाद्वारे केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शहरातील उच्च व लघुदाब वीज वाहिन्या जवळपास २५ ते ३० वर्षे इतक्या जुन्या असल्याने जीर्ण झाल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, वीज वाहिन्या जीर्ण झाल्याने पावसाळ्यात ठिकठिकाणी होणारे शॉर्ट सर्किट तसेच पक्षी बसून वीज वाहिन्या बंद पडून वीज पुरवठा खंडित होत असल्याने नागरिकांमध्ये असंतोषाचे वातावरण निर्माण झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून पनवेल शहरातील वीज पुरवठा सुरळीत होण्यासाठी विद्युत वाहिन्या भूमिगत करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) हे खरे आहे.

(२) व (३) पनवेल शहरास वीज पुरवठा करणाऱ्या काही उच्चदाब व लघुदाब वाहिन्या उपरीतार पध्दतीच्या असून त्या साधारणतः ३० वर्षांपेक्षा जास्त जुन्या झाल्या कारणाने वादळवाऱ्यात झाडांच्या फांद्या पडून वीज पुरवठा खंडित होण्याच्या घटना पावसाळ्यात घडून येतात.

(४) पनवेल शहरास अखंडीत वीज पुरवठा करण्याच्या उद्देशाने उपरीतार लघुदाब व उच्चदाब वाहिन्यांचे भूमीगत वाहिन्यांमध्ये रुपांतर करण्याकरिता महावितरणकडून रु.१५१.५३ कोटी इतक्या रक्कमेचा सविस्तर प्रकल्प अहवाल (डीपीआर) बनविण्यात आला असून सदर डीपीआर १.३% डीडीएफ योजनेअंतर्गत समाविष्ट करून पनवेल महानगरपालिकेकडे कार्यकारी अभियंता, महावितरण, पनवेल शहर यांनी दिनांक २३.०२.२०२१ रोजी सादर केला आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

आश्रमशाळेतील शिक्षकांना रद्द केलेला प्रोत्साहन भत्ता पूर्ववत सुरु करणेबाबत

(१६) * २४१३५ श्री.सुनिल कांबळे (पुणे कॅन्टोन्मेंट) : सन्माननीय इतर मागास बहुजन कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) इतर मागासवर्ग विभागामार्फत राज्यात ९७७ खाजगी अनुदानित आश्रमशाळा सुरु असून या आश्रमशाळांतील शिक्षक कर्मचाऱ्यांना गत तीन महिन्यांचे वेतन मिळाले नसल्याची बाब माहे ऑक्टोबर, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, आश्रमशाळांतील शिक्षक कर्मचाऱ्यांच्या अनेक मागण्या शासनाकडे प्रलंबित असतानाही आदिवासी, नक्षलग्रस्त भागात कार्यरत शासकीय, निमशासकीय शाळांमधील शिक्षक व इतर कर्मचाऱ्यांना मूळ वेतनाच्या १५ टक्के इतका कमाल १५०० रुपये प्रोत्साहन भत्ता मिळतो. तथापि, विमुक्त जाती भटक्या जमातीच्या आश्रमशाळांतील शिक्षक व कर्मचाऱ्यांसाठी हा भत्ता इतर मागासवर्ग विभागाने रद्द केला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, प्रोत्साहन भत्ता बंद करण्यामागची कारणे काय आहेत,

(४) आश्रमशाळेतील शिक्षकांना रद्द केलेला प्रोत्साहन भत्ता पूर्ववत सुरु करून त्यांच्या वेळेवर वेतन व अन्य मागण्या मंजूर करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री. विजय वडेटीवार : (१) नाही.

(२) व (३) आदिवासी, नक्षलग्रस्त भागात कार्यरत शासकीय, निमशासकीय आश्रमशाळांमधील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी हे बदलीस पात्र नसल्याने त्यांना अशा प्रकारचा प्रोत्साहन भत्ता अदा न करण्याबाबतच्या सूचना शासन निर्णय दि.१३/०३/२०२० व शासन परिपत्रक दि.१३/१०/२०२० अन्वये निर्गमित केल्या आहेत.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**उंबार्ली टेकडीवरील (ता.कल्याण, जि.ठाणे) शासकीय भूखंडावर
भूमाफियांनी अतिक्रमण केल्याबाबत**

(१७) * २०७४४ श्री.कालीदास कोळंबकर (वडाळा), श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व), श्री.प्रमोद (राजू) रतन पाटील (कल्याण ग्रामीण) : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कल्याण-डोंबिवलीतील (ता.कल्याण, जि.ठाणे) मोकळ्या शासकीय भूखंडावर अतिक्रमण करणाऱ्या विकासक व भूमाफिया यांच्यामार्फत गत काही महिन्यांपासून वन विभागाच्या अखत्यारित असलेल्या उंबार्ली टेकडीवर झाडांची तोड करणे, झाडांना आगी लावणे तसेच जेसीबी, डंपरच्या सहाय्याने बेकायदा माती उत्खनन करून रोज किमान ५० ट्रक मातीची अवैधरित्या वाहतूक करित असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आली आहे काय, चौकशीत काय निष्पन्न झाले,

(३) असल्यास, चौकशीच्या अनुषंगाने संबंधित दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. उध्दव ठाकरे : (१), (२) व (३) हे खरे नाही.

उंबार्ली टेकडीला लागून असलेल्या खोणी ता.कल्याण येथे गुरचरण क्षेत्रात अत्यल्प गटांसाठी प्रधानमंत्री आवास योजनेअंतर्गत म्हाडा यांचे गृहनिर्माण योजनेचे काम चालू आहे. सदर ठिकाणी जे.सी.बी. ने खोदकाम व ट्रकने माती

वाहतुकीचे काम चालू आहे. सदरची जागा वन विभागाच्या अखत्यारित येत नाही.

तथापि, उंबार्ली टेकडीला लागून असलेल्या धामटण व दावडी संरक्षित वन क्षेत्रात लागलेल्या वन वणव्यात पाला पाचोळा जळालेला असून रोपांना त्याची झळ पोहोचली आहे. सदर प्रकरणी वन गुन्हा नोंदवण्यात आला असून आरोपींचा तपास केला असता, आरोपी मिळाले नसून पुढील तपास सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

आलापल्ली व सिरोंचा (जि.गडचिरोली) वन विभागात सागवानाची होत असलेली अवैध वाहतूक

(१८) * २१३०४ श्री.सुधीर मुनगंटीवार (बल्लारपूर) : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आलापल्ली व सिरोंचा (जि.गडचिरोली) वन विभागात सागवान तस्करी होत असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, बल्लारपूर येथील भवानी साँ मिलकडून बनावट वाहन परवाना देण्यात आला असून वन उपज तपासणी नाक्यावर सदरहू वाहन परवान्यांवर बोगस शिक्के मारून सागवान लाकडाची अवैध वाहतूक करणारी वाहने सोडण्यात आली असल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी चौकशी करण्यात आली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुषंगाने संबंधित दोषींवर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. उध्दव ठाकरे : (१) गडचिरोली जिल्हयातील सिरोंचा व आलापल्ली वन विभागातील वनक्षेत्रात सागवान लाकडांची तस्करी करण्याची प्रकरणे माहे सप्टेंबर, २०२० वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे.

(२) सदर प्रकरणात खोटे बनावट वाहतूक परवानाद्वारे बल्लारशहा येथील भवानी साँमिलचे मालक व मुनीम तसेच एक वनमजूर यांचे संगनमताने

वनविभागातील बामणी, आष्टी व लगाम तपासणी नाक्यांचे शिक्के सदर बनावट वाहतूक परवान्यांवर मारून अवैध वाहतूक व तस्करीचे प्रयत्न करण्यात आले आहेत.

(३) प्रस्तुत प्रकरणी सिरोंचा वन विभागात दोन वनगुन्हे व आलापल्ली वन विभागात एक वनगुन्हा असे एकूण तीन वन गुन्ह्यांची नोंद करणेत आलेली असून तीन वन गुन्ह्यांत एकूण २१ आरोपींना अटक करण्यात आलेली आहे. सदर तीनही प्रकरणे न्यायप्रविष्ट आहेत.

भवानी सॉमिल, बल्लारशहा या आरागिरणीस जप्त करून मोहोरबंद करण्यात आले आहे.

याप्रकरणी संगनमत करणारे वाहतूक परवाना अधिकारी, नियतक्षेत्र वनरक्षक, तपासणी नाका वनरक्षक, क्षेत्र सहायक आणि त्यांचे अधिन वनमजूर म्हणून कार्यरत असलेल्या शासकीय सेवकांना निलंबित करण्यात आले असून त्यांच्याविरुद्ध शिस्तभंग विषयक कारवाई सुरु करण्यात आली आहे. तसेच वाहतूक विपणन, बल्लारशहा येथील एक पहारेकरी यांना निलंबित करण्यात आले आहे.

(४) वेळीच दखल घेऊन कार्यवाही करण्यात आल्याने विलंब करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

रत्नागिरी जिल्हयातील लोटे औद्योगिक वसाहतीतील शिवालिक इंटरनॅशनल कंपनीमध्ये झालेली वायू गळती

(१९) * २४१६८ श्री.भास्कर जाधव (गुहागर) : सन्माननीय कामगार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रत्नागिरी जिल्हयामधील लोटे औद्योगिक वसाहतीतील शिवालिक कंपनीमध्ये वायू गळती होवून १६ कामगार अत्यवस्थ झाल्याची घटना दिनांक ९ जुलै, २०२० रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
(२) असल्यास, सदर प्रकरणी दुर्घटनेनंतर कंपनीकडून संबंधित विभागाला कळविणे आवश्यक असतानाही कंपनी व्यवस्थापनाकडून या दुर्घटनेबाबतची माहिती लपविण्यात आली होती, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय,
 (४) असल्यास, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुषंगाने सदर कंपनीविरुद्ध शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
 (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : (१) हे खरे नाही.

खेड (जि.रत्नागिरी) तालुक्यातील लोटे औद्योगिक वसाहतीमधील शिवालीक इंटरनॅशनल, या कारखान्यात दि.०७/०७/२०२० रोजी वायुगळती झालेली नसून धोकादायक रसायन (नायट्रोस्लरी) हाताळतांना कामगारांनी खराब व फाटलेले रबरी हॅन्डग्लोज वापरल्यामुळे १२ कंत्राटी कामगारांचे हात दुषित होवून जेवण करताना तोंडावाटे नायट्रोस्लरी रसायन पोटामध्ये गेल्यामुळे कामगारांना उलट्या होणे, चक्कर येणे व घाबरल्यासारखे होणे अशा प्रकारचा त्रास झाला होता.

(२) होय, हे खरे आहे.

कारखाना व्यवस्थापनाने सदर घटनेबाबत सह संचालक, औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालयास कळविले नाही. सदर घटनेची माहिती दिनांक १०.०७.२०२० रोजी दैनिक सागर या वर्तमानपत्रातील बातमीने समजली.

(३) व (४) होय.

सदर घटनेची उप संचालक, औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य, कोल्हापूर यांचेकडून दि.१०.०७.२०२० रोजी चौकशी करण्यात आली. चौकशी दरम्यान कामगारांना योग्य प्रकारचे सुरक्षित हॅन्डग्लोज, मास्क, सेफ्टी शुज दिले नसल्याचे निदर्शनास आले.

याबाबत कारखान्याच्या भोगवटादारा विरुद्ध कारखाने अधिनियम १९४८ च्या कलम ०७-अ (२) (बी) तसेच महाराष्ट्र कारखाने नियम, १९६३ च्या ४(३) च्या भंगाकरीता मा. न्याय दंडाधिकारी प्रथम वर्ग, खेड यांच्या न्यायालयात दिनांक २५/०९/२०२० रोजी खटला दाखल करण्यात आला आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील आदिवासी कुटुंबे शासनाच्या विविध योजनांच्या माध्यमांतून
मिळणाऱ्या अनुदानापासून वंचित असल्याबाबत**

(२०) * २२६८५ श्री.प्रमोद (राजू) रतन पाटील (कल्याण ग्रामीण), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोरोनाच्या काळात शहरात रोजगारासाठी गेलेली आदिवासी कुटुंबे गावाकडे परतली असून त्यांच्या उदरनिर्वाहाचा प्रश्न निर्माण झाल्यामुळे राज्यातील ११ लाख ५५ हजार आदिवासी कुटुंबांना प्रत्येकी चार हजार रुपयांची मदत देण्याचा निर्णय राज्य मंत्रिमंडळाने दिनांक १२ ऑगस्ट, २०२० रोजी वा त्यासुमारास घेऊन तदनंतर दिनांक १७ सप्टेंबर, २०२० रोजी शासन आदेशही निर्गमित करण्यात आला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, प्रत्येक आदिवासी कुटुंबांच्या बँक खात्यात दोन हजार रुपये जमा करणे आणि मटकी, चवळी, हरभरा, वाटाणा, उडीदडाळ, तूरडाळ, मिरची पावडर, मीठ, चहापावडर इत्यादीकरीता दोन हजार रुपये किंमतीचा किराणामाल देण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदरहू शासन निर्णयानुसार मनरेगावरील ४ लाख मजूर आदिम जमातीची २ लाख २६ हजार कुटुंबे, ६४ हजार पारधी कुटुंबे, गरजू परितक्त्या, घटस्फोटीत, विधवा, भूमिहीन यांची ३ लाख कुटुंबे आणि वैयक्तिक वन हक्क मिळालेल्या १ लाख ६४ हजार कुटुंबांना ही मदत दिली जाणार असून आजमितीस त्यांना मदत मिळाली नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी तीन महिन्यांचा कालावधी होऊनही राज्यातील ११ लाख ५५ हजार आदिवासी कुटुंबे सदर निर्णयाची अंमलबजावणी झालेली नसल्यामुळे ४८६ कोटी रुपयांच्या मदतीपासून वंचित राहिलेली आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरहू निर्णयाची अंमलबजावणी करून ११ लाख ५५ हजार आदिवासी कुटुंबांना विनाविलंब मदत करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१) होय, हे अंशतः खरे आहे.

खावटी अनुदान योजनेचा शासन निर्णय दि. ९ सप्टेंबर, २०२० रोजी निर्गमित करण्यात आलेला आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) होय, हे खरे आहे.

(४) खावटी अनुदान योजनेअंतर्गत ११ लाख ५५ हजार लाभार्थींचे सर्वेक्षण करण्याचे काम अंतिम टप्प्यात असून सदर योजनेमधील DBT स्वरूपात द्यावयाचे अनुदान हे लाभार्थ्यांचा थेट बँक / पोस्ट खात्यात जमा करावायाचे असल्याने लाभार्थ्यांचे आधार कार्ड काढणे तसेच त्यांचे बँक / पोस्ट खाते उघडणे याबाबतही कार्यवाही चालू आहे तसेच वस्तु स्वरूपात द्यावयाच्या अनुदानाची निविदा प्रसिध्द करण्यात आलेली आहे व पुढील कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नांदेड जिल्हा परिषदेतील समाजकल्याण निरीक्षकांनी वसतीगृह
कर्मचाऱ्यांच्या वेतनात केलेला अपहार**

(२१) * २४८३८ श्री.मोहनराव हंबर्डे (नांदेड दक्षिण) : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नांदेड जिल्हा परिषदेतील समाजकल्याण निरीक्षकांनी वसतीगृह कर्मचाऱ्यांच्या वेतनात सुमारे २२ लाख रुपयांचा अपहार केला असल्याचे दिनांक २३ जानेवारी, २०२१ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यासंदर्भात शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुषंगाने सदर अधिकाऱ्यांवर कारवाई करण्यासह नियमितपणे लेखापरीक्षण करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. धनंजय मुंडे : (१), (२) व (३) होय, हे खरे आहे.

यासंदर्भात जिल्हा परिषद, नांदेड यांनी प्राथमिक तपासणी केलेली आहे. तपासणीच्या अनुषंगाने कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

सामाजिक न्याय विभागातील कर्मचाऱ्यांच्या पदोन्नतीबाबत

(२२) * २२६४५ श्री.सुभाष धोटे (राजूर) : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील सामाजिक न्याय विभागात पदोन्नतीस पात्र अधिकाऱ्यांना रिक्त पदांवर नियुक्ती न देता इतर विभागातील अधिकाऱ्यांना तेथे नियुक्त केल्याचे माहे नोव्हेंबर, २०२० वा त्यादरम्यान निदर्शनास आल्याने मागासवर्गीय अधिकाऱ्यांत अन्याय झाल्याची भावना निर्माण झाली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सामाजिक न्याय विभागात रिक्त पदांसाठी इतर विभागातील अधिकाऱ्यांना नियुक्ती देण्याच्या विरोधात सामाजिक न्याय विभाग, राजपत्रित अधिकारी संघटनेने दिनांक २ नोव्हेंबर, २०११ रोजी वा त्यासुमारास शासनाला निवेदन देऊन विभागातील अधिकाऱ्यांची रिक्त पदांवर नेमणूक करण्याची मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, राजपत्रित अधिकारी संघटनेने केलेल्या विनंतीकडे दुर्लक्ष करून दिनांक ६ नोव्हेंबर, २०११ रोजी वा त्यासुमारास आयुक्तालयातील अतिरिक्त आयुक्त पदावर एका अधिकाऱ्याची प्रतिनियुक्तीवर नियुक्ती करण्यात आली. तसेच जिल्हा जात पडताळणी समिती अध्यक्षांची सहा आणि सह-आयुक्तांची तीन अशी नऊ पदे देखील प्रतिनियुक्तीने भरण्याचा प्रयत्न सुरू असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, अधिवेशन कालावधीत सदर अन्यायाविरोधात आंदोलन करण्याची घोषणा सामाजिक न्याय विभागातील राजपत्रित अधिकारी संघटनेने केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, सदर प्रकरणी चौकशी केली आहे काय व चौकशीच्या अनुषंगाने संबंधितां विरोधात कोणती प्रशासकीय व दंडात्मक कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. धनंजय मुंडे : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे आहे.

(३) अतिरिक्त आयुक्त संवर्गाचे १ पद व जिल्हा जात प्रमाणपत्र पडताळणी समित्यांवरील अध्यक्षांची ६ पदे अशी एकूण (१+६) ७ पदे मंजूर आहेत.

अध्यक्षांचे पद अतिरिक्त जिल्हाधिकारी (निवडश्रेणी) किंवा महाराष्ट्र शासनाचे सहसचिवापेक्षा कमी दर्जा नसलेल्या अधिकाऱ्यामधून भरण्यात येते.

त्यानुसार सदर तरतुदीच्या अनुषंगाने ही नियुक्ती केलेली असून विहित प्रकिया पूर्ण केल्यानंतर केलेली आहे.

(४) दि. १०.१२.२०२० पासून कामबंद आंदोलन करण्यात येईल असे दि. ६.११.२०२० रोजीच्या निवेदनात नमूद केले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

पांढरकवडा (जि.यवतमाळ) येथील एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालयाने खरेदी केलेली श्वेशर यंत्रे लाभार्थ्यांना वाटप न केल्याबाबत

(२३) * २१९८५ श्री.मदन येरावार (यवतमाळ) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) यवतमाळ जिल्ह्यातील दुर्गम भागात असलेल्या आदिवासी बांधवांचे जीवनमान उंचवावे व त्यांना स्वतःचा रोजगार निर्माण करता यावा याकरीता आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालयाकडून विविध योजना राबविल्या जातात, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, प्रकल्प विकास कार्यालय, पांढरकवडा यांच्या स्तरावरून ही प्रकिया राबवून २० लाख रुपये किंमतीची जवळपास ३० श्वेशर यंत्रे खरेदी करण्यात आली असून हिवरी, जांब व चिचघाट या आश्रमशाळा परिसरातून आदिवासी बांधवांसाठी वाटप करण्याकरीता ठेवण्यात आली होती, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, गरीब व गरजू लाभार्थ्यांना श्वेशर यंत्र मिळून त्यांना रोजगार उपलब्ध होईल, याकरीता आदिवासी बांधवांनी आवश्यक ती सर्व कागदपत्रे सादर केली आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, जिल्ह्यात लाभार्थ्यांचे प्रमाण सर्वाधिक असतांना थ्रेशर यंत्रे त्यांना उपलब्ध करून न दिल्याने खरेदी करण्यात आलेली २० लाख रुपये किंमतीची यंत्रे गत काही वर्षांपासून विनावापर पडून असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर साहित्याचे वाटप न झाल्याने तसेच शासनाच्या निधीचा अपव्यय झाला असल्याने सदर नुकसानीस कारणीभूत असलेल्या संबंधितांवर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१) होय, हे खरे आहे.

(२), (३) व (४) प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प, पांढरकवडा यांनी विविध योजनांतर्गत सन २००६-०७ व २००७-०८ कालावधीत १५० थ्रेशर मशिनसची खरेदी केली होती. त्यापैकी ६४ मशिनसचे लाभार्थ्यांना वाटप करण्यात आले असून ८६ मशिनस शिल्लक आहेत.

प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प, पांढरकवडा यांचे दिनांक ३०.०६.२०१० व २८.१२.२०११ तसेच जिल्हा माहिती अधिकारी, यवतमाळ या कार्यालयाचे दिनांक ०५.०९.२०१२ रोजीचे पत्रान्वये लाभार्थ्यांना मोफत थ्रेशर वाटपाबाबत जाहिरात दैनिक वृत्तपत्रामध्ये प्रसिद्ध करण्यात आलेली होती, परंतु थ्रेशर मशिनला इलेक्ट्रिक मोटर नसल्यामुळे लाभार्थ्यांचा कमी प्रतिसाद मिळाला.

सद्यःस्थितीत सदर प्रकरण हे न्यायप्रविष्ट असल्यामुळे प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प, पांढरकवडा यांनी दिनांक ०५.०१.२०१३, ०२.०७.२०१३ व ०१.१२.२०१५ रोजीच्या पत्रान्वये साहित्य वाटप करणेबाबत मा. मुख्य न्याय दंडाधिकारी, यवतमाळ यांना परवानगी मागितली होती, मात्र अद्यापही परवानगी मिळालेली नाही.

(५) व (६) सदर प्रकरणी चौकशी करण्यात आलेली असून चौकशी अहवालानुसार सकृत दर्शनी जबाबदार दिसून आलेल्या अधिकारी व कर्मचाऱ्यांवर पांढरकवडा पोलिस ठाणे येथे दिनांक ०४.०८.२००९ रोजी FIR दाखल करण्यात आलेले असून प्रकरण न्यायप्रविष्ट आहे.

राज्यातील साखर कारखान्यांकडून ऊसाची प्रलंबित रक्कम वसूल करून शेतकऱ्यांना देय असलेली रक्कम वेळेत अदा करणेबाबत

(२४) * २५५४३ श्री.देवेन्द्र फडणवीस (नागपूर दक्षिण पश्चिम), श्री.चंद्रकांत (दादा) पाटील (कोथरुड), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.सुभाष देशमुख (सोलापूर दक्षिण), श्री.राम कदम (घाटकोपर पश्चिम), श्री.अभिमन्यु पवार (औसा) : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) ऊस नियंत्रण आदेश, १९६६ चे कलम ३(३) नुसार FRP अदायगी चौदा दिवसांत करणे बंधनकारक असतांना त्याचे पालन न करणाऱ्या कारखान्यांवर कलम १ (३ए) नुसार RRC कारवाई करण्याची कार्यवाही करण्यात येते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, हंगाम २०१८-१९ मध्ये १५ कारखान्यांकडे FRP चे सुमारे १२७.८४ कोटी रुपये प्रलंबित आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, हंगाम २०१९-२० मध्ये २६ कारखान्यांकडे FRP चे सुमारे १९३.५२ कोटी रुपये प्रलंबित आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कारखान्यांकडून प्रलंबित रक्कम वसूल करून शेतकऱ्यांना देय रक्कम वेळेत अदा करण्याच्या दृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) हे खरे आहे. ऊस (नियंत्रण) आदेश, १९६६ चे कलम ३(३) नुसार FRP अदायगी १४ दिवसांत करणे बंधनकारक आहे. १४ दिवसांत संबंधित ऊस पुरवठादार शेतकऱ्यांना FRP ची रक्कम अदा न केल्यास अगर थकविल्यास ऊस (नियंत्रण) आदेश, १९६६ चे कलम ३(८) नुसार RRC ची कारवाई करण्यात येते.

(२) नाही. हंगाम २०१८-१९ मध्ये १३ साखर कारखान्यांकडे रु.१०८.४७ कोटी थकीत आहेत.

(३) नाही. हंगाम २०१९-२० मध्ये गोकुळ शुगर्स, सोलापूर ह्या एका साखर कारखान्याकडे रु.१६.०० लाख इतकी थकबाकी आहे.

- (४) हंगाम २०१८-१९ मध्ये ऊस (नियंत्रण) आदेश, १९६६ चे कलम ३(८) नुसार ७८ साखर कारखान्यांवर रु.२३२५.५८ कोटी रुपयांची RRC कारवाई करण्यात आली असून त्यापैकी ६५ साखर कारखान्यांकडून रु.२२१७.११ कोटी वसूल झालेले असून १३ साखर कारखान्यांकडे रु.१०८.४७ कोटी थकीत आहेत. हंगाम २०१९-२० मध्ये ३ साखर कारखान्यांवर रु.७७.२० कोटी रुपयांची RRC कारवाई करण्यात आली असून तिन्ही कारखान्यांकडून रु.७७.२० कोटी वसूल झालेले आहेत.
- (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

भांडूप (मुंबई) वीज निर्मिती परिमंडळांतर्गत होत असलेल्या वीजचोरीला आळा घालण्याबाबत

- (२५) * २१९७१ श्री.योगेश सागर (चारकोप) : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) राज्यातील महावितरण वीज निर्मितीच्या भांडूप परिमंडळात वीजचोरीला आळा घालण्यासाठी राबविण्यात आलेल्या मोहिमेंतर्गत माहे, नोव्हेंबर-डिसेंबर, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान ११६ प्रकरणांत तब्बल २४ लाख रुपयांची वीज चोरी झाल्याचे दिनांक १८ जानेवारी, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर प्रकरणी वीजमीटरमध्ये फेरफार करणे, मीटरमध्ये रेझिस्टन्स टाकणे, सर्किट वायर टॅप करणे अशा विविध प्रकारे वीज चोरी करण्यात येत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, वीजचोरीमुळे प्रामाणिकपणे वीज बील भरणाऱ्या ग्राहकांना नाहक भुर्दंड सोसावा लागत असून कंपनीचेही आर्थिक नुकसान होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून वीजचोरीला आळा घालण्याच्या दृष्टीने शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) भांडुप परिमंडळातील ठाणे, वाशी आणि पेण मंडळामध्ये ऑक्टोबर-२०२० ते जानेवारी-२०२१ या कालावधीमध्ये विद्युत अधिनियम, २००३ कलम १३५ अंतर्गत रु.८२०.८० लक्ष इतक्या रक्कमेची एकूण १९३२ वीज चोरी प्रकरणे उघडकीस आलेली आहेत.

(२) हे खरे आहे.

(३) वीज चोरीमुळे महावितरण कंपनीचे आर्थिक नुकसान होते.

(४) विद्युत अधिनियम, २००३ कलम १३५ अन्वये वीज चोरी प्रकरणी ११३८ वीज ग्राहकांकडून रु. ५३८.४५ लक्ष इतक्या वीज देयकाची व रु. ७७.४१ लक्ष इतक्या तडजोडीची रक्कम वसूल करण्यात आलेली आहे. तसेच २६ वीज ग्राहकांवर फौजदारी कारवाई करण्यात आलेली आहे. उर्वरित ७६८ वीज चोरी प्रकरणांवर कारवाई प्रगतीपथावर आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

सातारा जिल्ह्यातील अतिवृष्टीमुळे नुकसानग्रस्त झालेल्यांना आर्थिक मदत देण्याबाबत

(२६) * २०५९७ श्री.दिपक चव्हाण (फलटण) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात माहे जून ते ऑक्टोबर, २०२० या कालावधीत अतिवृष्टी, पूरपरिस्थिती व परतीचा पाऊस यामुळे जिवीतहानी होऊन घरांची पडझड झाली तसेच खासगी व शासकीय मालमत्तांची हानी होऊन शेती पिकांचे अतोनात नुकसान झाले असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शासनाने विस्थापितांना व पिडीतांना तसेच शेतकऱ्यांना दोन हप्त्यांमध्ये आर्थिक मदत दिलेली असली तरीही झालेल्या नुकसानीच्या तुलनेत आर्थिक मदत अत्यंत अल्प असल्याचे दिनांक १० नोव्हेंबर, २०२० रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सातारा जिल्ह्यात शेती पिकांचे, शाळा इमारती व अन्य शासकीय व खासगी मालमत्तांचे सुमारे ४०० कोटी इतक्या रक्कमेचे नुकसान झाले असूनही शासनाने पहिल्या टप्प्यात केवळ रुपये १३ कोटी ४९ हजार

इतकाच निधी उपलब्ध करून दिला असल्याचे माहे नोव्हेंबर, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान तसेच दुसऱ्या हप्त्याची रक्कम अद्याप मिळाली नसल्याचे दिनांक १० जानेवारी, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, शासनाने सद्यःस्थितीत राज्यातील नुकसानग्रस्त जिल्हयांना तसेच पुणे विभागांतर्गत सातारा जिल्हयासाठी किती निधी उपलब्ध करून दिलेला आहे व आणखी किती निधी देण्याचे प्रयोजन केले आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विजय वडेईवार : (१) होय,

(२) अशी बाब नाही,

(३) सातारा जिल्हयामध्ये माहे जून ते ऑक्टोबर, २०२० या कालावधीत अतिवृष्टीमुळे व अवकाळी पावसामुळे झालेल्या शेतीपीक नुकसान, पशुधन, घरे, शेतजमिन इ. नुकसानीच्या अनुषंगाने दि.०९.११.२०२० रोजीच्या शासन निर्णयान्वये विभागीय आयुक्तांमार्फत रु.१३१६.४९ लक्ष इतका निधी पहिल्या हप्त्यापोटी उपलब्ध करून देण्यात आला. तसेच दि.०७.०१.२०२१ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये सातारा जिल्हयाकरिता दुसऱ्या हप्त्यापोटी रु.१२४१.०३ लक्ष इतका निधी उपलब्ध करून देण्यात आला आहे.

(४) आतापर्यंत शासनाने राज्यातील नुकसानग्रस्त जिल्हयांना दोन हप्त्यांमध्ये निधी उपलब्ध करून देण्यात आला असून शासन निर्णय, दि.०९.११.२०२० अन्वये रु.२२९७०६.३७ लक्ष व शासन निर्णय, दि.०७.०१.२०२१ अन्वये रु.२१९२८९.०५ लक्ष असे एकूण रु.४४८९९५.४२ लक्ष इतका निधी उपलब्ध करून देण्यात आला आहे. त्यापैकी पुणे विभागांतर्गत सातारा जिल्हयाकरिता दोन हप्त्यांमध्ये रु.२५५७.५२ लक्ष इतका निधी उपलब्ध करून देण्यात आला आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**खडकवासला (ता.हवेली, जि.पुणे) येथे अतिवृष्टीमुळे
खरीप पिकांचे झालेले नुकसान**

(२७) * २०१६४ श्री.भिमराव तापकीर (खडकवासला) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) खडकवासला (ता.हवेली, जि.पुणे) येथे झालेल्या अतिवृष्टीमुळे खरीप हंगामातील भात शेती, बाजरी, भुईमुग या पिकांचे नुकसान झाले असल्याचे माहे ऑक्टोबर २०२०, मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी लोकप्रतिनिधींनी जिल्हाधिकारी, पुणे तसेच तालुका कृषी अधिकारी यांना नुकसानग्रस्त शेतकऱ्यांचे पंचनामे करून नुकसान भरपाई देण्याबाबत दिनांक १३ ऑक्टोबर, २०२० रोजी वा त्यासुमारास लेखी निवेदन देऊन मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त निवेदनाच्या अनुषंगाने शासनाने चौकशी करून नुकसानग्रस्त शेतकऱ्यांना नुकसान भरपाई देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विजय वडेटीवार : (१) व (२) होय,

- (३) जून ते ऑक्टोबर, २०२० दरम्यान झालेल्या अतिवृष्टीमुळे झालेल्या नुकसानीकरिता शासन निर्णय, दिनांक ०९.११.२०२० अन्वये पहिला हप्ता रु.५०९१.२१ लक्ष एवढा निधी, तर दिनांक ०७.०१.२०२१ अन्वये नुकसानीचा दुसरा हप्ता रु.४२७१.५२ लक्ष असे एकूण रु.९३६२.७३ लक्ष एवढा निधी विभागीय आयुक्त, पुणे यांना वितरीत करण्यात आला आहे. सदर निधीपैकी पहिल्या हप्त्यापोटी हवेली तालुक्याकरिता रु.२७८.७१ लक्ष इतका निधी विभागीय आयुक्त, पुणे यांच्यामार्फत बाधित शेतकऱ्यांना वाटप करण्याकरिता उपलब्ध करून देण्यात आला असून बाधित शेतकऱ्यांना निधी वाटप करण्यात आला आहे. तर दुसऱ्या हप्त्यापैकी हवेली तालुक्याकरिता विभागीय आयुक्त, पुणे यांच्यामार्फत रु.२७५.६२ लक्ष इतका निधी बाधित शेतकऱ्यांना वाटप करण्याकरिता उपलब्ध करून देण्यात आला असून निधी वाटपाची कार्यवाही सुरु आहे.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**रायगड जिल्ह्यातील समुद्रकिनाऱ्याच्या सुरक्षेसाठी टेहळणी मनोरे दुरुस्ती
व सुरक्षा रक्षकांची नेमणुक करण्याबाबत**

(२८) * २१०२९ श्री.चंद्रकांत (दादा) पाटील (कोथरुड), श्री.राजेंद्र पाटणी (कारंजा), श्रीमती माधुरी मिसाळ (पर्वती), श्री.सुनील राणे (बोरीवली), श्री.योगेश सागर (चारकोप) : सन्माननीय आपत्ती व्यवस्थापन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रायगड जिल्ह्यातील समुद्रकिनाऱ्याच्या सुरक्षेसाठी आपत्ती व्यवस्थापन विभागाने चार वर्षांपूर्वी २० टेहळणी मनोरे उभारले असून त्यातील रेवदंडा, काशिद, किहीम, सासवणे, आवक आदी ठिकाणच्या मनोऱ्यांची दुरवस्था झाली असल्याचे माहे जानेवारी २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त मनोऱ्यांची दुरवस्था झाल्याने त्यांचा वापर बंद झाला असल्याने सुरक्षेचा प्रश्न निर्माण झाला, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदरहू मनोऱ्याची तातडीने दुरुस्ती करून तेथे सुरक्षा रक्षकांना नेमण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विजय वडेटीवार : (१) होय,

(२) होय,

(३) व (४) मनोऱ्यांची दुरुस्ती करण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

**वढाव-बोर्झी (ता.पेण, जि.रायगड) खारेपाटात समुद्राच्या
खान्यापाण्याने शेती नापीक झाल्याबाबत**

(२९) * २५२४० श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.समीर कुणावार (हिंणघाट), श्री.महेश बालदी (उरण), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम) : सन्माननीय खार जमिनी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) वढाव-बोर्जे (ता.पेण, जि.रायगड) खारेपाटात बंधाऱ्या अभावी समुद्राचे खारेपाणी शेतीमध्ये शिरल्यामुळे जवळपास १०० एकर भात शेतीचे नुकसान झाले असल्याचे माहे फेब्रुवारी, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त विभागातील ५ किलोमीटर खाडी किनाऱ्यांवर बंधारा बांधण्याचे काम दोन वर्षात पूर्ण करण्याकरिता ४ कोटी ७ लाख २२ हजार ४४६ रूपयाचे कंत्राट ठेकेदाराला दिले होते, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, ठेकेदारांनी दोन वर्षात फक्त २५ टक्के काम पूर्ण केले असून भरतीच्या वेळेत केलेल्या बंधाऱ्याच्या कामामुळे बंधारा वाहुन गेल्याने १४ लाख रुपयांचे नुकसान झाले असून समुद्राचे खारे पाणी शेतीमध्ये गेल्याने शेतकऱ्यांचेही मोठया प्रमाणात नुकसान झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने नुकसानग्रस्त शेतकऱ्यांना नुकसान भरपाई देण्यात येऊन बंधारा बांधण्याऱ्या ठेकेदारावर कारवाई करण्याच्या दृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री. विजय वडेढीवार : (१) नाही.

तथापि, जून २०२० मध्ये निसर्ग चक्रीवादळ व ऑक्टोबर २०२० मधील अतिवृष्टी यामुळे मोठे वढाव व बोर्जे या गावातील शेतीच्या नुकसानीबाबतचा अहवाल कृषी खात्याच्या क्षेत्रीय अधिकारी यांनी दिला आहे.

(२) होय.

कार्यारंभ आदेशानुसार कामाचा ठेका रु.३.५४ कोटी इतक्या रक्कमेचा आहे.

(३) अंशतः खरे आहे.

या कामाचे कार्यारंभ आदेश दि.२४/०९/२०१८ रोजी देण्यात आले असून प्रत्यक्ष काम जानेवारी, २०१९ मध्ये सुरु झाले आहे. तथापि, स्थानिक गावकरी यांचा विरोध व करोना महामारीमुळे सद्यःस्थितीत २५ टक्के काम पूर्ण झाले आहे.

सदर योजनेच्या बंधाऱ्यास दि.१९/१०/२०२० रोजी उधाणामुळे खांड गेली होती. सदर खांडीच्या दुरुस्तीचे काम तातडीने दि.२३/१०/२०२० पर्यंत पूर्ण करून घेण्यात आले आहे. त्यामुळे शेतीचे नुकसान झालेले नाही.

या योजनेच्या लाभक्षेत्रात दि.०४/१०/२०२० रोजी आलेल्या अवकाळी पावसाने शेतीचे नुकसान खांड जाण्यापूर्वीच झाले असल्याचे कृषी विभागाने कळविले आहे. त्यामुळे सदर खांडीमुळे १४ लाखांचे नुकसान झाले, हे सत्य नाही.

(४) बंधान्यामुळे शेतीचे नुकसान झाले नसल्याने चौकशीचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मौजे विहीरगांव व मुर्ती (जि.चंद्रपूर) येथील प्रस्तावित ग्रीनफिल्ड
विमानतळासाठी वनजमिनी हस्तांतरण करण्याच्या प्रस्तावाबाबत**

(३०) * २१८२९ श्री.सुधीर मुनगंटीवार (बल्लारपूर) : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे विहीरगांव व मुर्ती (जि.चंद्रपूर) येथील प्रस्तावित ग्रीनफील्ड विमानतळासाठी जमिनी हस्तांतरणाबाबतचा फेर प्रस्ताव केंद्राकडे सादर करण्याबाबत वित्त मंत्री यांनी दिनांक २२ डिसेंबर, २०२० रोजी वा त्या सुमारास झालेल्या बैठकीत प्रधान सचिव, वने यांना निर्देश दिले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर निर्देशाच्या अनुषंगाने लोकप्रतिनिधी, बल्लारपूर यांनी प्रधान सचिव, वने विभाग यांना दिनांक २३ डिसेंबर, २०२० रोजी वा त्या सुमारास लेखी निवेदन सादर केले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर प्रकरणी फेर प्रस्ताव केंद्र शासनाकडे सादर करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. उध्दव ठाकरे : (१) ग्रीन फिल्ड विमानतळासाठी चंद्रपूर जिल्ह्यातील ७५.२४ हे. वनजमीन वन (संवर्धन) अधिनियम, १९८० अंतर्गत वळतीकरणाच्या प्रस्तावाच्या अनुषंगाने भारतीय वन्यजीव संस्थेच्या अहवालातील मुद्द्यांचा विचार करून प्रस्तावित वनजमीन वळती करणे उचित ठरणार नसल्याने सदर प्रस्ताव केंद्र शासनास सादर न करण्याचा निर्णय राज्य शासनाने घेतला आहे.

मा.उप मुख्यमंत्री (वित्त) यांच्या अध्यक्षतेखाली दि.२२.१२.२०२० रोजीच्या बैठकीमध्ये मा. मुख्य सचिव यांनी वन जमिनीच्या अनुषंगाने प्रस्ताव पुन्हा तपासण्याचे निदेश दिलेले असल्यास विभागाने त्या अनुषंगाने त्वरीत कार्यवाही

करण्याबाबत व प्रस्तावावर मा.मुख्यमंत्री यांच्या स्तरावर निर्णय झालेला असल्यास, या बाबीचा पुन्हा आढावा घेऊन सुधारीत प्रस्ताव केंद्र शासनास सादर करणे शक्य आहे किंवा कसे हे विभागाने तपासण्याबाबत निर्देश दिले आहेत.

मा.मुख्य सचिव यांच्याकडे दि.०७.१२.२०२० रोजी झालेल्या बैठकीत विभागाचा निर्णय महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीस कळविण्याचे मा. मुख्य सचिवांनी निर्देश दिले होते. त्यानुसार वन विभागाने दि.०७.१२.२०२० रोजी महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीस या प्रकरणी विभागाचा निर्णय कळविला आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) सदर प्रकरणी प्रस्ताव फेरसादर करण्याबाबत स्पष्ट निर्देश विभागास प्राप्त झालेले नाहीत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

साखरा वनवर्तूळातील टिटवी (ता.घाटंजी, जि.यवतमाळ) येथे सागवानाच्या झाडांची झालेली चोरी

(३१) * २३०२२ श्री.मदन येरावार (यवतमाळ) : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) साखरा वनवर्तूळातील टिटवी कक्ष क्र. ५५६ (ता.घाटंजी, जि.यवतमाळ) मध्ये माहे नोव्हेंबर २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान ४० घनमीटर असलेले २०० सागवान वृक्ष वादळी वाऱ्यामुळे कोलमडून पडले असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, वादळाने जमिनदोस्त झालेल्या हजारो किंमतीच्या सागवानाची चोरी झाली असून सुमारे ४२० हेक्टरच्या या जंगलामध्ये बऱ्याच ठिकाणी अवैध वृक्षतोड झाली असल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, वन विभागाच्या अधिकाऱ्यांनी उक्त प्रकरणाची चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सागवानाची व अन्य अवैध वृक्षतोड थांबविण्याच्या दृष्टीने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. उध्दव ठाकरे : (१) व (२) पांढरकवडा वन विभागाअंतर्गत टिटवी कक्ष क्र.५५६ मध्ये माहे नोव्हेंबर, २०१९ वा त्यादरम्यान वादळी वाऱ्याने २०९ सागवान वृक्ष कोलमडून पडल्याचे निदर्शनास आले असून, त्यापैकी ५५ वृक्ष ही कुप क्र. IX चे सन २०२०-२१ मध्ये तोडावयाचे कुपामध्ये समाविष्ट असून सदर माल मोक्यावर आहे. उर्वरित १५४ साग वृक्षापासून उत्पादित मालातील इमारती लाकडाची चोरी झाल्याचे निदर्शनास आले आहे.

(३) वन विभागाचे अधिकाऱ्यांनी या प्रकरणात चौकशी केली आहे. सागवान माल चोरीला गेल्याची बाब निदर्शनास आल्यानंतर क्षेत्रीय कर्मचाऱ्यांनी चोरट्यांना पकडण्यासाठी गस्त केली. गस्तीमध्ये ५ आरोपींकडून ५ बैलबंडीसह सागवान जलतन लाकूड जप्त केले. सदर प्रकरणी आरोपींविरुद्ध वनगुन्हा नोंदविण्यात आला असून सदर ५ आरोपींविरुद्ध न्यायालयात गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे.

(४) यवतमाळ वनवृत्तातील पांढरकवडा वन विभागामध्ये अवैध वृक्षतोड थांबविण्यासाठी बिट वनरक्षकाची नियमित गस्त, नियमित बिट तपासणी करणे, गुप्त माहिती देणाऱ्यास निधी वाटप करण्यासाठी निधीची तरतूद, शस्त्रांची तरतूद, आकस्मिक नाकाबंदी, माहिती पत्रके / भित्तीपत्रकांद्वारे जनप्रबोधन, विशेष संरक्षण / पथकाद्वारे गस्त व नाकाबंदी, वन गुन्हायातील वाहन सरकार जमा करणे इत्यादी उपाययोजना करण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

हवेली (जि.पुणे) तालुक्यात संयुक्त वन व्यवस्थापन समितीच्या कामांमध्ये झालेला गैरव्यवहार

(३२) * २०१७० श्री.भिमराव तापकीर (खडकवासला) : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) हवेली (जि.पुणे) तालुक्यात संयुक्त वन व्यवस्थापन समितीच्या कामांमध्ये गैरव्यवहार झाल्याची बाब माहे ऑक्टोबर, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उप वन संरक्षक, वन विभाग, पुणे यांना दिनांक २६ ऑगस्ट, २०२० तसेच दिनांक १८ सप्टेंबर, २०२० रोजी हवेली संयुक्त वन व्यवस्थापन समितीच्या कामांची माहिती उपलब्ध करून देण्याबाबत पत्रव्यवहार केला असता दिनांक २९ ऑक्टोबर, २०२० अखेरपर्यंत माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय निष्पन्न झाले,

(४) असल्यास, चौकशीच्या अनुषंगाने शासनाने उक्त प्रकरणी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. उध्दव ठाकरे : (१) हे खरे नाही.

(२) अंशतः खरे आहे.

मा.श्री.भिमराव तापकीर, विधानसभा सदस्य यांनी दि. २६/०८/२०२० रोजीच्या पत्रान्वये मागणी केल्यानुसार घेरा सिंहगड संयुक्त वन व्यवस्थापन समितीबाबतची माहिती दि. २३/०९/२०२० रोजीच्या पत्रान्वये उपलब्ध करून देण्यात आलेली आहे.

तसेच दि. १८/०९/२०२० रोजीच्या पत्रान्वये खडकवासला विधानसभा क्षेत्रातील एकूण ११ संयुक्त वन व्यवस्थापन समित्यांकरिता शासनाकडून प्राप्त होणारा निधी व त्या निधीमधून होणारा कामाचा खर्च याबाबतची माहिती मागविण्यात आलेली होती. तथापि, सदर माहितीबाबतचा सर्व तपशिल समितीस्तरावर असल्याने एकूण ११ संयुक्त वन व्यवस्थापन समितींकडून

माहिती प्राप्त होण्यास विलंब झाल्यामुळे विभागीय स्तरावरून उचित ती कार्यवाही करण्यात येऊन सदरहू माहिती दि. २४/११/२०२० रोजीच्या पत्रान्वये उपलब्ध करून देण्यात आलेली आहे.

- (३) प्रश्न उद्भवत नाही.
 (४) प्रश्न उद्भवत नाही.
 (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

विधान भवन :
मुंबई.

श्री. राजेन्द्र भागवत
सचिव,
महाराष्ट्र विधानसभा

मुद्रणपूर्व सर्व प्रक्रिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर
मुद्रण: शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.